

YTTRANDE

Datum
2025-12-22

Dnr
R 127-2025

1 (2)

Justitieombudsmannen
Per Lennerbrant

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över promemorian Kraftfullare åtgärder mot manipulation och allvarligt missbruk av färdskrivare

(LI2025/01601)

Riksdagens ombudsmän har beretts tillfälle att yttra sig över den rubricerade promemorian. Utifrån de intressen som JO i första hand har att bevaka vill jag föra fram följande. Jag begränsar mig till några frågor som uppkommer med anledning av förslaget till lag om åtgärder mot manipulation och missbruk av färdskrivare.

Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot bl.a. kroppsvisitation och husrannsakan (2 kap. 6 § första stycket regeringsformen). Skyddet får dock begränsas genom lag under vissa angivna förutsättningar, bl.a. att åtgärden är proportionerlig (2 kap. 21 § regeringsformen).

Enligt rättegångsbalken krävs som huvudregel att det föreligger i vart fall skälig misstanke för användning av tvångsmedel. I jämförelse med det utgör förslaget en principiell nyhet då det endast krävs en anledning att anta att en viss gärning förövats. Det har enligt min mening inte presenterats någon övertygande argumentation om varför det kan ställas lägre krav för exempelvis en kroppsvisitation enligt den föreslagna lagen än vad som generellt gäller enligt rättegångsbalken. En analys behöver också göras om vad som gäller i fråga om tvångsmedelsanvändningen när en gärning kan utgöra brott även enligt en annan bestämmelse än föreslagna 11 §.

Vidare synes tanken vara att åtgärderna kan vidtas utan att en förundersökning har inletts och inte heller att en förundersökning inleds genom tvångsmedelsanvändningen. Relationen mellan den föreslagna regleringen och vad som gäller för en förundersökning behöver belysas ytterligare.

I 11 och 12 §§ finns bestämmelser som straffbelägger handlingar med koppling till färdskrivare. De i 5–7 §§ angivna befogenheterna synes dock enligt sin ordalydelse ha ett i vart fall delvis annat ändamål än att utreda brott enligt 11 eller 12 §§. Om avsikten är att tvångsmedelsbefogenheterna ska avse en i den föreslagna lagen straffbelagd handling, bör det komma till tydligare uttryck. Om avsikten är att befogenheterna ska kunna användas även vid annan brottslighet behöver det

motiveras särskilt, i synnerhet om det för en sådan brottslighet endast är föreskrivet böter eller penningböter.

Förslagen i promemorian behöver på flera punkter analyseras ytterligare innan de kan läggas till grund för lagstiftning. Även behovet av regleringen behöver bli föremål för ytterligare analys.

Yttrandet har beslutats av JO Per Lennerbrant. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Johanna Cervin-Ellqvist har föredragit ärendet. Rättssakkunniga Anna Sundström har deltagit i beredningen.